

Sveriges militärhistoriska arv i TIFF åren 2012-2016

Efter andra världskriget byggde Sverige upp ett relativt stort och välrustat försvar. Från 1950-talet och fram till Berlinmurens fall förberedde sig Sverige på det värsta – ett nytt världskrig. Skyddsrum, fort och militärbaser sprängdes in i urberget.

TIFF nr 2/2012
började SMHA-artiklarna
publiceras.

Klipp ur TIFF sammanställt av Jan Sandin KamraToff

Idag har vi ett rikt militärhistoriskt kulturarv, som nu till stor del är tillgängligt för allmänheten genom Sveriges militärhistoriska arv (SMHA), som är ett nätverk bestående av 27 statliga och statligt stödda museer. Statens försvarshistoriska museer (SFHM) och Statens maritima museer leder och stöder det gemensamma nätverket.

SFHM:s uppdrag är att främja kunskapen om det svenska försvaret genom tiderna och försvarets roll i samhällsutvecklingen. SFHM, TIFF och Kamratföreningen Försvarets tekniska officerare (KamraToff) beslöt år 2012 att inleda ett samarbete för att presentera SMHA för TIFF:s läsekrets. Våra museer är spridda över hela landet och mycket behandlar Sveriges försvar under det kalla kriget, men även om äldre tider. Det har blivit en uppskattad artikelserie i TIFF, som har resulterat i många uppskattade inblickar i SMHA:s olika delar och som förhoppningsvis ska leva vidare i TIFF många år till!

Nu när TIFF jubilerar så passar vi på att göra ett litet collage av alla artiklar som under 5 år berikat och lockat vår historiskt intresserade läsekrets. Alla artiklarna finns ju förstås i sin helhet på TIFF:s hemsida, <http://tiff.mil.se>, och den här nostalgiska och kortfattade tillbakablicken är mer ett tillfälle att återknyta bekantskapen och locka till besök och fördjupningar i vårt militärhistoriska arv.

Peter Zander och Klas Kronberg på Armémuseum i Stockholm var först ut på plan med aktuella utställningar på museet i nr 3/2012, nämligen Fredssoldater och Mat för en hel armé. Ämnen som väl aldrig kommer att bli inaktuella i vårt försvar!

Dag Hammarskjöld - 1959.

Fältbageri 1928.

Brigadmuseet i Värmland på gamla I 2 i Karlstad invigdes 2013 men presenterades redan i TIFF nr 4/2012 av Jenny Moström. Museets

huvuduppgift är att presentera det svenska infanteribrigadsystemets utveckling från 1940-talet. Vi hade som mest 37 brigader – många av

Museets entré.

Miliseum Skillingaryd.

SVERIGES MILITÄRHISTORISKA ARV

En historia av fred – som skall föras vidare! Ett stort och varmt tack till alla skribenter från SMHA som gjort denna uppskattade artikelserie i TIFF möjlig! För mer och detaljerad information om platser, tider utställningar etc. www.smha.se

Flygbild över Södra Åbergfortet.

Vy över museet.

våra läsare har säkert personliga erfarenheter från brigadernas inre liv!

Skillingaryds Slätt är nog vår bäst bevarade militära lägerplats. I nr 1/2013 tog Sven Engkvist oss dit och till Miliseum, vars huvuduppgift är att skildra just regementsheden och den gamla indelta armén. Miliseum är också nationellt museum för Ingenjörstrupperna och Fortifikationen.

”Spärrbataljon Hemsö – en inblick i en del av vårt kustförsvars uppgång och fall och vad som hände sen”, hade Christer Sefbom satt som rubrik för sin artikel om Hemsö Fästnings historia i nr 2/2013. Ett verkligt intressant besöksmål på vackra Höga Kusten.

Vi besöker Aeroseum på gamla Sävebasen på Hisingen i Göteborg

i nr 3/2013. Roger Eliasson guidar oss i den fantastiska underjordiska bergshangaren med miljöer från kalla krigets dagar och flygvapnets historia.

Bodens fästnings historia från starten år 1900 till våra dagar presenterades i nr 4/2013 av Thorbjörn

Storåbergets tunga pjäser.

Wikström. Det är en fascinerande historia av hur de olika fästningsdelarna kom till och hur de bemannades och underhölls.

Försvarsmuseum Boden huserar i A 8:s gamla kaserner och här finns många intressanta objekt och intressanta bas- och tillfälliga utställningar. Verksamheten presenterades av Annakarin Rönnbäck i nr 1/2014.

Krigsflygfält 16, av ursprungliga 20-talet anlagda krigsflygfält från andra världskriget är bevarat till eftervärlden. Krigsflygfältet ligger i ett kulturresevat i Värmland i Brattforsheden. Verksamheten och områdets historiska betydelse fick en grundlig presentation av Torsten Lindberg i nr 2/2014.

>>>

Flygvapenövning 1942 på Brattforsheden.

Maritiman – Göteborgs maritima upplevelsecentrum ligger vid Packhuskajen mitt i Göteborg och i klassisk hamnmiljö. Emilie Leetma på Maritiman gav oss i nr 3/2014 den fascinerande historien om vår store svenske uppfinnare John Ericssons kanske mest kända verk – pansarfartyget Monitor och dess roll i amerikanska inbördeskriget och att Monitor fick svenska efterföljare

av pansarbåtar de sk pansarlösen. Världens enda flytande 1800-talsmonitor Sölve finns på Maritiman.

Sven Engkvist på Miliseum i Skillingaryd återkom i nr 4/2014 med en fördjupning kring ett arkeologiskt fynd från heden. Fyndet från 1500-talet är en kniv benämnd ”Fältskärens fällkniv” är sannolikt från Nordiska sjuårskriget och har säkert använts vid de många svensk-danska bataljerna under kriget av någon fältskär.

När tyskarna gick in i Norge 9 april 1940 förändrades Sveriges militära läge radikalt. Plötsligt fanns ett helt nytt behov av försvar vid den svensk-norska gränsen. I nr 1/2015 berättar Örjan Sedin historien om och kring Skansen Klintaberg i Jämtland – den del av vårt försvar vid gränsen mot Norge som bevarats till eftervärlden.

Vaxholms fästningar hade en central roll i systemet med optiska telegrafer som användes och utvecklades under slutet av 1700-talet fram till att den elektriska telegrafan tog över i mitten av 1800-talet. Leif Nilsson på SMHA-kansli berättar i nr 2/2015 om det svenska systemet och dess uppfinnare Edelcrantz.

På Gotland händer det mycket i FM och även i den historiska världen. Nils-Åke Stenström på Gotlands Försvarsmuseum informerar i nr 3/2015 oss om Tingstäde fästning och flytten av KA 3 förbandsmuseum till Tingstäde, som nyligen genomförts.

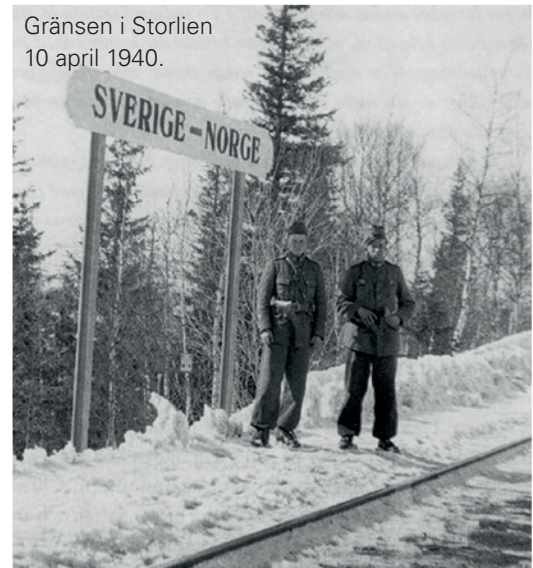
Leif Mårtensson informerar oss om

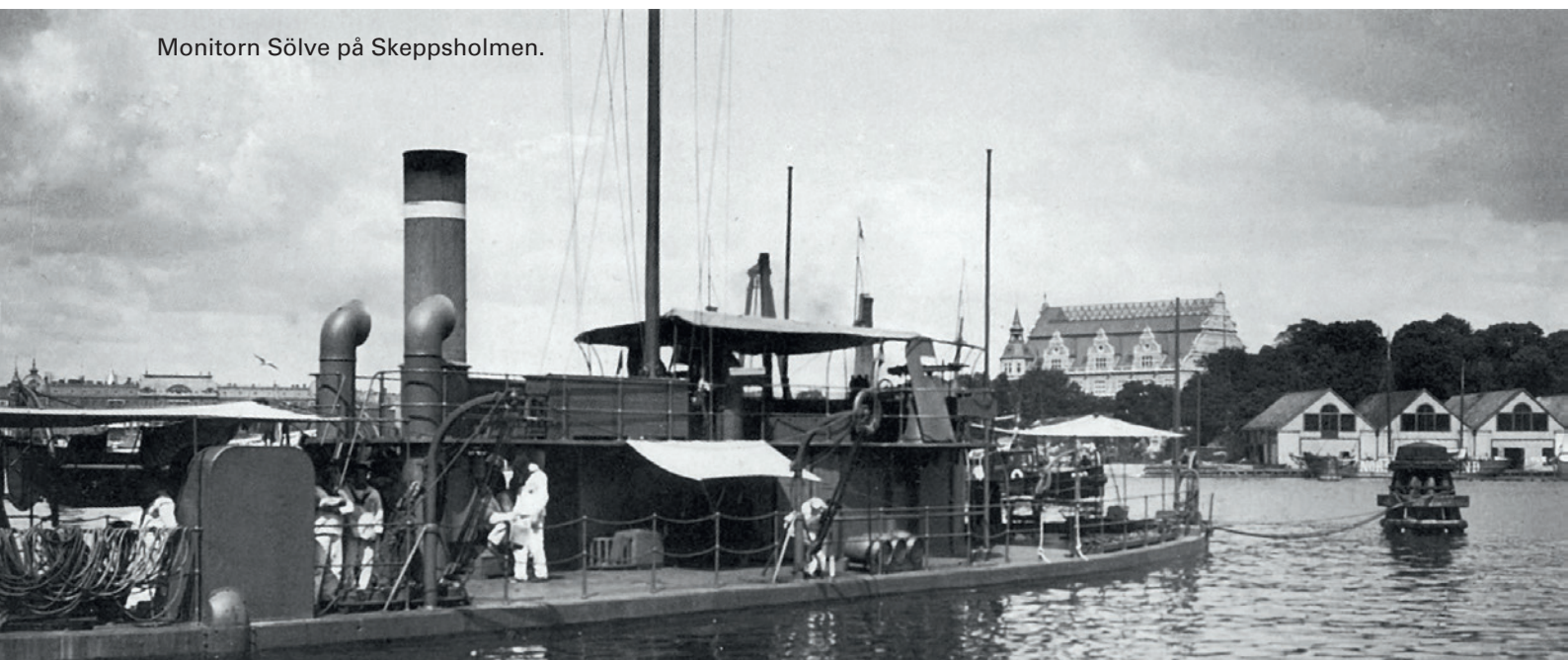
Nordiska sjuårskriget.

samlingarna i Sveriges Artillerimuseum i Kristianstad i nr 4/2015 där vi får en fin briefing om den indirekta eldens historia och utveckling. Leif Mårtensson fördjupar också vårt vetande om och kring haubits 77 systemet i TIFF nr 1/2016.

Gränsen i Storlien
10 april 1940.

Monitorn Sölve på Skeppsholmen.

Telegraf på Fredriksborgs fästning.

Delar av den tyngre marina materielen är uppställd utomhus. Under hösten 2015 påbörjas en byggnad som beräknas bli färdigställd under 2016.

Under andra världskriget låg en halv miljon svenska män i beredskap i Kalixlinjen. Sten Ekman tar oss i nr 1/2016 till Kalixlinjens museum och berättar om försvarsförberedelsearbetet i östra Norrbotten under andra världskriget och kalla kriget.

Axevalla hed har en lång militärhistorisk historia. Här finns Garnisonsmuseet Skövde och Centrala Soldatregistret och här stod en gång det svenska militärflygets vagg. Björn Lippold informerar oss om livet på heden i nr 2/2016, och han återkommer i nr 3/2016 med en fördjupning

I Artillerihallen finns det fantastiska 6-spannet för ridande artilleri 1850 i skala 1:1.

om indelningsverket och det Centrala Soldatregistret.

Historien om "Hela Sveriges lille beväringssman, 91:an Karlsson" och hans skapare Rudolf Pettersson berättas i nr 3/2016 av Andreas Persson på Garnisons- och Luftvärnsmuseet i Halmstad, som förvaltar en omfattande samling om 91:an.

Fästningsmuseum Karlsborg har några mindre kända delar i form av Vabergsforten. Torsten Ekvall tar oss dit i nr 4/2016 och berättar om våra första moderna befästningar som har haft en grundläggande och viktig roll för utvecklingen av våra senare befästningar som Bodens fästning och Oscar II fort i Göteborg.

Vårt försvarsfordonmuseum Arsenalen med en av Europas största samlingar av militärfordon har genom museichefen Stefan Karlsson bidragit med två artiklar. I nr 1/2014 fick vi en ingående artikel om den pågående renoveringen av Sveriges äldsta stridsvagn och nr 2/2016 en redovisning av internationellt utbyte med Tjeckien av militärhistoriska objekt. ■

Exteriör bild av två kanoner. Ett av Siknäs batterierna med hela anläggningen i fyra plan insprängd i berget. Två av kanontornen finns kvar i dag.

De allra första försöken med militära flygförband i Sverige på Axevalla hed.

Omslaget till julalbumet 1941.

Ingång till Södra fortet på Vaberget.

Tjeckiske försvarsministern åker in i Raptgb 915 för att öppna Tank Day i Tjeckien i augusti 2015.

Strv m/21 i sin rätta miljö.